

27 czerwca 2022 r. w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów w Warszawie odbyło się Forum Samorządowe „Woda dla Polski”.

Forum zainicjowało szeroką dyskusję na temat bezpieczeństwa wodnego Polaków. Zmiany klimatu, susze, powódzie, marnowanie zasobów, zanieczyszczenia m.in. przez niekontrolowany zrzut ścieków do środowiska – to tylko niektóre czynniki zagrażające bezpieczeństwu wodnemu.

Uczestnicy Forum Samorządowego „Woda dla Polski” szukali odpowiedzi m.in. na takie pytania jak:

- Jak spowolnić spływ wody opadowej do Bałtyku?
- Jakie zmiany w prawie powinniśmy wprowadzić, by udostępnić wodę dla celów rolniczych?
- W jaki sposób zwielokrotnić zużycie wód komunalnych, użytkowych, przemysłowych? Czy grożą nam kary za łamanie unijnej dyrektywy ściekowej?

Sytuacja związana z kryzysami wodnymi w kraju jest niezwykle poważna. Latem zeszłego roku, prawie 100 gmin w całej Polsce zaapelowało do swoich mieszkańców o oszczędzanie wody. Według autorów bloga Świat wody aktualnie już 45 gmin zdecydowało się na apele o ograniczenie podlewania ogrodów lub wręcz wprowadziły zakazy. Ostatnie przelotne opady deszczu miały zasięg lokalny i nie poprawiły sytuacji hydrologicznej w Polsce. Wody w rzekach zaczyna ubywać i wkraczamy na niepokojący poziom – przestrzega Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Jak informuje Najwyższa Izba Kontroli, niemal 38 proc. gruntów ornych i leśnych w Polsce jest trwale zagrożonych suszą; Na terenach rolnych doprowadziliśmy do zaniku naturalnych oczek wodnych, niewielkich rzek czy bagien; Podniesienie się poziomu wód gruntowych po długotrwałej suszy może zająć lata. Jednocześnie w różnych regionach Polski dotyczą nas czasowe powódzie i podtopienia.

- Żyjemy w takich czasach, że dużo mówimy o sprawach bezpieczeństwa. Bezpieczeństwa militarnego, energetycznego, żywnościowego. Ale to bezpieczeństwo ma źródła także w bezpieczeństwie wodnym, czymże byłoby bezpieczeństwo żywnościowe, czy energetyczne jeżeli nie byłoby zapewnione bezpieczeństwo wodne. Stąd podjęcie tego tematu wyjątkowo aktualnego, ważnego. Wiemy jakie są problemy z dostępem do wody. Wiemy jakie są problemy związane z suszą. Wiemy jak na stan wody wpływają zmiany klimatyczne. Wiemy, że jest to problem rolnictwa, ale także naszego rozwoju cywilizacyjnego. Problemy rozwoju przemysłu, problemy energetyczne – zainicjował debatę prowadzący, poseł Czesław Siekierski.

- Tematyka dzisiejszego spotkania jest niezwykle ważna, gdyż dotyka zasobności i jakości wody w Polsce. Nasz kraj niestety jest zaliczany do krajów ubogich w zasoby wodne, a zagrożenie kryzysem wodnym wrasta wraz ze zmianami klimatu – podkreślił Adam Struzik marszałek Mazowsza.

– Coraz częściej obserwujemy ekstremalne zjawiska pogodowe takie jak fale upałów, obfite deszcze, długotrwałe susze. Takie są następstwa zmian klimatycznych, które w mojej ocenie są największym wyzwaniem cywilizacyjnym, z jakim przyszło nam się kiedykolwiek zmierzyć – ocenił gospodarz województwa mazowieckiego.

– Susza coraz bardziej doskwiera rolnictwu, które jest bardzo zależne od warunków pogodowych. Plony są zauważalnie mniejsze, co przekłada się na wzrost cen żywności. Występująca od kilku lat i przedłużająca się susza meteorologiczna powoduje obniżenia się poziomu zwierciadła wody w studniach zaopatrujących wodociągi, w wyniku czego nie tylko rolnicy, ale i indywidualni odbiorcy doświadczają

ograniczeń w dostępie do wody. Taka sytuacja wystąpiła w gminie Góra Kalwaria na Mazowszu – zaznaczył Adam Struzik.

- Mając świadomość wagi problemu, samorząd Mazowsza angażuje się w działania mające pomóc w walce ze zmianami klimatu. Przykładem takiego działania jest przedsięwzięcie polegające na finansowaniu wsparcia lokalnych samorządów w zakresie zakupu i montażu stacji meteorologicznych pracujących w systemie monitorowania suszy – podkreślił Adam Struzik marszałek województwa mazowieckiego.

Mikołaj Pniewski prof. SGGW Katedry Hydrologii, Meteorologii i Gospodarki Wodnej mówił o zasobach wodnych Polski, realiach, potrzebach i zagrożeniach. W jego ocenie brak wody nie stanowi obecnie bariery rozwojowej Polski, stan ekologiczny wód stanowi natomiast nie tylko wyzwanie cywilizacyjne, ale także etyczne. Dylemat polega na tym czy wodę traktować jako surowiec, czy jako dziedzictwo.

- Ramowa Dyrektywa Wodna była/jest rewolucją wprowadzoną trybem urzędowym. Idea prymatu dobrego stanu ekologicznego jako celu gospodarowania wodami bez wsparcia ruchu społecznego raczej upadnie. Jest to zadanie wielopokoleniowe. Brak integracji między Ramową Dyrektywą Wodną a Wspólną Polityką Rolną UE kluczowym polem „do poprawy” – podkreślił prof. Mikołaj Pniewski.

- Obecnie rolnictwo jest głównym elementem kształtującym jakość wód. W przyszłości prawdopodobnie będzie jej głównym użytkownikiem. Może być także pierwszą ofiarą zmienionego klimatu- zaznaczył ekspert.

- Czynniki klimatyczne dają najsilniejszy sygnał spośród wszystkich, które mogą kształtować zasoby wodne w Polsce w najbliższych 100 latach. Planowanie wodno-gospodarcze musi uwzględniać zarówno ten czynnik jak i konieczność rozwiązań bliskich naturze – ocenił prof. Pniewski.

Marcin Podgórski Dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego zaprezentował System Monitoringu Suszy Rolniczej. Zadania tego systemu to wyznaczanie obszarów zagrożonych suszą; wspomaganie rolników; ostrzeganie przez zagrożeniami atmosferycznymi, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców regionu.

- Mazowiecki Instrument Wsparcia Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej MAZOWSZE 2020. Jego cel podstawowy to: zagęszczenie na terenie województwa mazowieckiego sieci stacji meteorologicznych, które zostały włączone do krajowego Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej prowadzonego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach. Jego beneficjenci to: gminy wiejskie i wiejsko-miejskie oraz samorządy powiatowe. Dotacje są przeznaczane na zakup i montaż automatycznej stacji meteorologicznej wraz z ogródkiem meteorologicznym. Wysokość dotacji to 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Efekt programu to zainstalowanie na terenie województwa mazowieckiego 27 automatycznych stacji meteorologicznych (z dofinansowania skorzystało 18 powiatów i 9 samorządów gminnych). W sumie w ramach dwóch edycji programu udzielono wsparcia w kwocie ponad 1,2 mln złotych – wyjaśnił dyr. Maciej Podgórski.

Mirosław Kurz, dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie zaprezentował plan przeciwdziałania skutkom suszy (ppss) i plany zarządzania ryzykiem powodziowym (pzrp). – To są dwa

kluczowe dokumenty pokazujące nam jakie mamy podejmować działania w tych dwóch obszarach, gdyż gospodarka wodna to głównie te dwa aspekty – zaznaczył dyrektor Mirosław Kurz.

- Inicjowanie wszystkich działań, które prowadzimy jest również po stronie samorządów. Samorządy do nas się zwracają. Retencja jest bardzo istotna po to byśmy racjonalnie gospodarowali wodą i czuli się bezpieczni. Ważne są także działania edukacyjne, stąd wychodzimy do młodzieży. Nasi partnerzy, to także policja, WOPR-y i straż pożarna – podkreślił przedstawiciel Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Marek Sawicki, poseł do Sejmu RP, członek Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, przewodniczący Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, omówił zmiany w prawie jakie powinny być wprowadzone, by udostępnić wodę dla celów rolniczych. Powiedział także w jaki sposób zwielokrotnić zużycie wód komunalnych, użytkowych, przemysłowych.

- Jako wójt gminy Repki tłumaczyłem w swojej gminie i przekonywałem, że kiedy mamy dofinansowanie na wodociągi, to robmy wodociągi. Jak będzie dofinansowanie na drogi, zdążymy zrobić drogi. Gdy robiliśmy zaopatrzenie gminy w wodę, to równolegle pomyśleliśmy o oczyszczalni ścieków. Do dziś funkcjonuje bezawaryjne ta oczyszczalnia i nikt z mieszkańców się na nią nie skarżył – zaznaczył Marek Sawicki.

- Przez kolejne dziesięciolecia będziemy doświadczali problemów z nawadnianiem. I ciągle nie potrafimy tego w Polsce rozwiązać, bo część rolników nadal korzysta ze studni głębinowych. Gdyby to nawadnianie było, to ten potencjał produkcyjny Polski zdecydowanie by się zwiększył – podkreślił parlamentarzysta.

- Zwracam uwagę na kwestię wody w rolnictwie. Pierwszy to zubożenie gleb rolniczych w próchnicę. Próchniczność spadła poniżej 1,5 proc. I teraz wszyscy się zastanawiają skąd się biorą powodzie i susze. Jeżeli pada deszcz woda spływa. Nie ma możliwości wchłonięcia tej wody przez glebę. Trzeba przywrócić program przywrócenia próchniczności gleb, gdyż w przeciwnym razie za 20. lat zapomnimy o produkcji żywności w Polsce – ocenił Marek Sawicki.

- Jesteśmy w Polsce w świetnym etapie rozwoju energetyki odnawialnej. Jeżeli chodzi o kwestię biogazowi, to w ciągu trzech najbliższych lat żadna z nowych chlewni, kurników, obór nie powinna powstawać bez biogazowi – powiedział parlamentarzysta.

- Musimy być pragmatyczni i powiedzieć jednoznacznie: bez wody nie ma życia. Wśród wielu ważnych rzeczy najważniejsza jest woda i bezpieczeństwo. Musimy postawić na małą retencję i zatrzymać wodę – podkreślił Stanisław Jastrzębski, wiceprzewodniczący Zarządu Związku Gmin Wiejskich RP.

Organizatorem wydarzenia był miesięcznik Gospodarz. Poradnik Samorządowy. Partnerem w realizacji przedsięwzięcia był Samorząd Województwa Mazowieckiego. Patronat honorowy nad projektem objął marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik. Organizację wydarzenia wsparł Marcin Podgórski dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego. W spotkaniu uczestniczyli samorządowcy, eksperci, przedstawiciele parlamentu oraz instytucji państwowych i uczelni wyższych. Spotkanie poprowadził poseł Czesław Siekierski wieloletni wiceprzewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Parlamencie Europejskim.